

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slugom ragnu male stvari, a nesloga sve pokrvari. Nar. posl.

Nepodpisani se dopisi ne šalju. Pripremljena se pisma, oglašiti itd. šalju po običnom cijeniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prišilom. Navedi se tačno poštanskom adresom (sa adresom poslate) na administraciju „Naša Sloga“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrijeme, naka to javi odpravnitvu u otvorene pismo, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

Iskazi svakog četvrtih arku.
Dopisi se ne vraćaju ako se nećikaju.
Nehiljevan listovi se neprimaju. Predplata s poštinskom stoji 6 for., za seljake 2 for. na godinu. Bazirano for. 2 1/2, i 1 za polgodine. Irvan ceterum viho postarina
Na malo jedan broj 5 novč.
Uredništvo i administracija nalazi se u Vils Farneto br. 14.

XXII. glavna skupščina

„Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri“, obdržavana u Kastvu dne 19. septembra 1895.

Pošto bijaše ustanovljeno, da je dovoljan broj prisutnih članova, otvorio predsjednik skupščinu sljedećim po prilici nagovorom: „Gospodo! plemenita je svrha „Bratovščine“. Ona, kao brižljiva majka, skrbi za dobro našeg zapuštenog puka u Istri. Pružajući siromašnim mladici ako i malenu pripomoć, potiče ih na nauku. I danas ističe se gođime pomogla je ona maleniim podporami siromašne učenike stalnom nađom, da će jednom biti naroda na korist. Gospodo! Mi svi žalimo, da „Bratovščina“ nemože izdajnije podpirati siromašnu našu mladež na nauku i većimi svotami doskočiti joj u pomoć. Naše sile još su slabe, godišnji dohodci „Bratovščine“ premaleni su, a da zadovolje potrebe onih mnozine učeca se mladeži, koja se godinama na nju obraća sa molbami za podporu. Kad bi se „Bratovščine“ sjetili svi oni, koji su od nje u potrebi pomoći primali, i kad bi uz to ostali bolje stojeći po mogućnosti svoju rodoljubnu dužnost vršili, ona bi danas sama stajala i bolje svoju plemenitu zadaću vršivala.

Stanje „Bratovščine“ nenajpovoljnije, biti će vam jasno iz izvještaja blagajnika i tajnika. Želeći „Bratovščini“ najbolji napredak, a vam nazivljive srdačan dobrodošlicu, otvaram ovu skupščinu.

II. Izvješće tajnika.

Slavna skupščino! Prije nego li se latim svoje zadaće, da vam, velecijenjena gospodo, ocrtam rad našeg društva u netom minuloj godini, dužnost mi je spomenuti se velezasluznih muževa po našu „Bratovščinu“, kojih među živimi više nema. Nemaša smrt ugrabila nam je najprije dra. Antuna Dukića, jednog između pokretača ovoga društva, koji se je uvijek za života u svakoj prigodi živo zauzimao za naše društvo, a zatim ovih zadnjih dana njegovog vriednog oca, čestitog starca Antuna Dukića Diračića, člana utemeljitelja, koji se je isto tako više puta sjetio naše „Bratovščine“. Uvjerem vas, da govorim iz srca svih vas, ako predložim, da sa vrlim pokojnikom u zapisnik uzeti barua uspomena, te da uzklidnemo: Tabka im bila crna zemljica i slava im! (Slava im!)

Ako se je već prošle godine moglo opa-

ziti, da „Bratovščina“, uz drugo, isto hvalevriedno društvo za Istru, nije onako napredovala, kako prijašnjih godina, dok je sama bila, ove se godine to još bolje opaža. Družba av. Cirila i Metoda za Istru smatraju hrvatski rodoljubi, ako ne važnijom po naš narod, a ono barem tako važnom; kao našu „Bratovščinu“. A ako pak pomislimo, da obim društva pomoć pružaju tako reći uvijek iste dječivo ruke, i da se darovi, koje je prije sama „Bratovščina“ dobivala, sada nekako razdvajaju, biti će nam odmah jasan taj zastavak „Bratovščine“.

Od društva i pojedinaca, koji „Bratovščini“ tekom ove godine pritekose u pomoć rukom darovnicom, vriedno je ovdje barem sljedeće spomenuti:

Justi Adolf, učitelj u Moščenicah, priposlao je svotu od 25 for., koju je „Bratovščini“ ostavio njegov pokojni otac Mata, sa željom, da bude upisan kao član utemeljitelj. — Jelka udova Dukić darovala je društvu svotu od 50 for. prigodom smrti nezaboravnog svog supruga, blagopokojnog dr. Antuna Dukića. — Istom prigodom sada već pokojni Antun Dukić Diračić, otac oplakivanog dra. Dukića, 25 for. — Zastupnik občine Kastav sakupio je dva puta t. j. dne 14. i 31. decembra 1894. 11 for. 87 nvč. — Neimenovani poslao je društvu kroz Vinka Zamlića 10 for. — Rodoljubna dionička štedionica u Krizevah darovala je kako i drugih godina 25 for. — Kapetan Antun Šterk prigodom izbora u gradovih Liburnija za sabor u Poreču darovao je na sastanku u Matuljah 5 for. — Istom prigodom, izbornici Kastva i Voloskog sakupio je Matuljah 10 for. — Na piru Mata Medvedića u Klani sakupljeno 5 for.

Osim toga imam najaviti slavnoj skupščini 4 nova člana utemeljitelja, od kojih dva uplatiše podpunu svotu od 25 for., naime Velikhanje Josip, kumt u Juršidih i jur spomenuti pok. Mata Justi, a dvojica uplatuju na obroke i to: Rikard Katalinić Jeretov iz Zadra i Joakin Kunjašić, veleposjednik na Blatu.

Svim ovim i ostalim ovdje navedenim, koji su se ma kojom prigodom ili većim ili manjim darom sjetili naše „Bratovščine“ i tim dali oduška svomu rodoljubnomu čuvstvu, budi ovdje izrečena najsrdačnija hvala. Bog ih poživio!

Kad bismo imali rovnih povjerenika kao što su gg. Mrakovčić Josip u Baški, Rajmund Jelušić u Bercecu, Brozović Albert u Vrbišniku, Rikard Katalinić Jeretov u Zadru i još nekog, naša bi „Bratovščina“ i u budućno napredovati mogla, ako i ne-onim poletom, kao prije, a ono barem u toliko, da bi mogla

vriednom našim mladici izdašnije pomoći pružati, nego li ih je ljetos pružila.

Odbor držao je tekom godius 2 sjeđnica. Odmah iz glavne skupščine 20. septembra 1894. sastao se odbor, da se konstituiru, izabirajući podpredsjednikom velecijenog gospodina Vjek. Spinića, blagajnikom gospodina Miroslava Grosmana, a tajnikom M. Sepića. Drugu je sjeđnicu obdržavao odbor dne 2. maja tek. god. u svrhu razdijeljenja raspisanih podpora. Svih molitelja bilo je 76, i to sveučilišnih djaka 7, abiturijent 7, gimnazijalaca 31, učiteljskih pripravnika i pripravnica 15, učenika c. kr. pripravnice u Kastvu 8 i učenika delavske škole 14.

Pri podjeljivanju podpora morao je odbor uzeti u obzir skromni, da neredem loši prihod društveni i odbiti molbe mnogim učenicom, kojim bi u boljih prilikah bio podielio podporu. Društveni prihod je u vrijeme podjeljivanja podpora jedva prekoratio 400 for. Da je odbor uzvatio sve dobro obložene molbe, podpora pojedincem bi se bila morala do smješnosti sniziti; jer premda se nije uvažila molba nijednomu učeniku I. razreda srednjih škola, kao ni domaćim učenikom delavske škole i c. kr. pripravnice, sasvim tim se je skoro sve podpore moralo stegnuti pod jednom ustanovljenim minimum od 15 for.

Odbor odlučio je sljedeće podpore:

- a) Sveučilištnim djakom: 1. B. Fr. (Bregi—Zagreb) . . . 25 for. 2. D. Fr. (Baška—Grac) . . . 20 „ 3. G. A. (Poreč—Beđ) . . . 20 „ 4. C. M. (Karnica—Beđ) . . . 25 „ 5. O. J. (Vrbnik—Beđ) . . . 25 „ 6. F. J. (Vrbnik—Zagreb) . . . 20 „ 7. B. Fr. (Vrbnik—Zagreb) . . . 20 „

b) Gimnazijalcem:

- 8. B. I. (Vrbnik—Rieka) . . . 15 for. 9. B. J. (Dubučašica—Rieka) . . . 10 „ 10. P. M. (Vrbnik—Rieka) . . . 15 „ 11. B. A. (Beli—Rieka) . . . 10 „ 12. M. V. (Punat—Rieka) . . . 10 „ 13. O. I. (Punat—Rieka) . . . 10 „ 14. B. I. (Vrbnik—Rieka) . . . 10 „ 15. Š. P. (Malinska—Rieka) . . . 10 „ 16. B. M. (Vrbnik—Rieka) . . . 10 „ 17. M. J. (Rukavac—Rieka) . . . 10 „ 18. V. P. (Moščenicice—Rieka) . . . 10 „ 19. I. I. (Moščenicice—Rieka) . . . 10 „ 20. F. A. M. (Omisaalj—Rieka) . . . 10 „ 21. F. A. I. (Omisaalj—Rieka) . . . 10 „ 22. B. I. (Omisaalj—Rieka) . . . 10 „ 23. J. I. (Punat—Rieka) . . . 10 „ 24. D. I. (Pazin—Rieka) . . . 10 „ 25. D. I. (Omisaalj—Rieka) . . . 10 „ 26. Z. P. (Bačvo—Senj) . . . 15 „

c) Učiteljskim pripravnikom i pripravnicam:

- 27. J. B. (Kastav—Kopar) . . . 10 for. 28. J. K. (Kastav—Kopar) . . . 10 „ 29. Z. A. (Medulin—Kopar) . . . 10 „ 30. R. K. (Kastav—Kopar) . . . 10 „ 31. M. I. (Klana—Kopar) . . . 10 „ 32. V. A. (Buzet—Kopar) . . . 10 „ 33. M. J. (Pazin—Kopar) . . . 10 „ 34. B. Fr. (Baška—Kopar) . . . 10 „ 35. B. Z. (Kastav—Gorica) . . . 10 „ 36. R. J. (Bogovići—Gorica) . . . 10 „ 37. L. L. (Omisaalj—Gorica) . . . 10 „

d) Pripravniciarom u Kastvu:

- 38. T. A. (Kastav—Kastav) . . . 8 for. 39. B. J. (Pijan—Kastav) . . . 8 „ 40. R. A. (Malinska—Kastav) . . . 8 „ 41. Š. A. (Baška—Kastav) . . . 8 „ 42. T. P. (Dubučašica—Kastav) . . . 8 „ 43. Z. J. (Mali Lošinj—Kastav) . . . 8 „

e) Učenicom delavske škole:

- 44. S. F. (Klana—Kastav) . . . 8 „ Ostalim učenikom za nabavu školskih potreboća ukupno . . . 14 „

Po tom je dobilo:

- a) 7 sveučilištnih djaka . . . 155 for. b) 19 gimnazijalaca . . . 205 „ c) 11 učiteljskih pripravnika i pripravnica . . . 110 „ d) 6 pripravnika za učiteljske . . . 48 „ e) 1 učenik delavske škole i nabara školskih potreboća . . . 22 „

44 djaka . . . 540 for.

- Od toga otpade: 1. Na Kvarnerske otoke . . . 297 for. 2. Na Liburniju . . . 135 „ 3. Na ostalu Istru . . . 108 „

Ukupno . . . 540 for.

Od svog postanka do danas izdala je „Bratovščina“ u podpore 10.375 for. Cielokupna glavnica „Bratovščine“ iznaša danas 10.945 for. 48 nvč., dočim se je i ove godine povećala za 357 for. Visoko c. kr. namjestništvo u Trstu odbilo je molbu za izpostavljenje škabraca u svrhu sabiranja milodara za „Bratovščinu“, odlukom od 4. januara 1894. br. 1632, s uzroka, što u obće takove obćenite dozvole ne daje. Medjutim opaža, da je društvu slobodno moliti za izpostavljenje tih škabraca u pojedinih mjestih kod dotičnog c. kr. kotarskog glavarstva, u području kojeg se to mjesto nalazi.

Molba je riješena, kako rekoh, 4. januara

i jesu li pozvani za nadzemaljski život. Ne ćemo se upuštati u potankosti teorija ovih društva, opazit ćemo samo, da se ni kod njih — kao što je posve naravno — ne nalazi skroz potrebno suglasje i obćenitost nauka, i da im manjka značaj obvezanosti i potvrda (sankcija). Jer ono, što oni rado nazivlju sankcijom, to jest, čuvstvo boli i ugodnosti, koje izvire za čovjeka iz njegovih čina, društvene i kućne neugodnosti i ugodnosti, koje su škopćane s ljudskim čimienj, odobravanje ili negodovanje javnog mienja, kazne ustanovljene po postojećih zakonih — to se sve ne može smatrati kao sankcija naših čina u smislu morala, pošto se naša volja ima odlučiti iz razloga u istinu čudorednih, da daje radije prednost jednomu nego li drugomu činu.

Sankcija moralnoga čina mora biti takva, da može podati svim ljudem svih vremena u istinu uspješan razlog za njegovo vršenje. Ova sankcija nije ni nepredieljena, ni nestalna, nego savršena, nepogriješiva i pravedna i zato vriedna, dočim je sankcija spojena sa svjetskim moralom neopredieljena, nestalna, u najboljem slučaju zakonita — ili ništavna.

Pa zar glas svijesti nije dovoljna sankcija? (Dalje sledi.)

PODLISTAK

Goyor

c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika Antuna Klodića, viteza Sabladorskoga, izrečen prigodom otvorenja zemaljske školske konference u Gorici dne 13. septembra god. 1894.

(Dalje).

Iz rečenoga se vidi, da se po Kantu ne može više govoriti o krieptosti poslušnosti, jerbo ona uključuje u sebi heteronomiju, to jest, povredu autonomije. Usljed toga mora se doći do niekanja svake vjere. Za poniznost i smjernu podčinjenost nema mjesta u nauci, koja podiže čovjeka za svrhu samomu sebi, nego se mjesto poniznosti mora širiti oholost, koju smo pri Stolicah prekorili.

Ali i ne gledajuc na to, komu nije jasno, da u ovoj nauci prestaje obćenitost čudorednog zakona, davajući slobodu razumu svakoga pojedinoga čovjeka i postavljajući razum za sudca istine, čineći savjest slobodnom, te proglašujući, da je ona jedino pravilo i jedini vodja vlastite čudorednosti.

Ali ovdje se nameće pitanje: Kako se to slaže, da je s jedne strane razum jedino vredo čudorednosti, a s druge strane, da se ovaj čudoredni zakon ima smatrati

kao zapovied božja? Ali još i više. Kako se može dopustiti, da je čovjek u isto vrijeme uzrok i subjekt obvezanosti, što bi značilo, da nema obvezanosti?

Ta ne može ipak nitko da bude svoji vlastiti zakonodavac, jer je pojam zakonodavca, pojam, koji označuje odnosaj, pojam naimo, koji predpostavlja razmjer između predpostavljenoga i podčinjenoga.

I doista, kakova je to obvezanost, koje se mogu svaki čas riješiti? Ako li je ta obvezanost nužna, to sledi odnuda, da ta nužda ne ovisi od nas. Ali gdje imade pak ona svoj izvor? Kant nam ne može toga razumati. Mi velimo, da zapoviedi, koje nam se nalažu, mogu izlaziti samo iz volje, koja stoji nad našom voljom, a ne iz naše naravi ili iz našega razuma. Našoj volji se nalaže samo hipotetična nužda, to jest, čovjek mora reći: Hoćeš li u svojih činih sačuvati dostojanstvo, to moraš ovaj čin izbjegavati, ovaj drugi izvivavati. Absolutna nužda čina daje se izvadjati iz čovječjega dostojanstva u onom samu slučaju, kada je neki stanoviti način činjenja absolutno nuždan za naš najviši cilj. Dužnost, koja bi se temeljila jedino na čuvstvu našega dostojanstva, ne bi imala nikakve moralne snage. Iteja pako, da si čovjek može stvoriti sam najviše dobro, jest takova, da se ne da složit sa svojstvom čovječanske naravi. Ona teži

dođuše za najvišim dobrom, ali ga ne može stvoriti. Doista Kant je trebao dragoga Boga, da u svoju nauku unese ideju blaženstva.

Sed error crescit eundo, može se reći o glasu, ali i o nauci, koju Kant zastupa. On nije za stalno vidio do kako strašnih će posljedica doći njegovoga nauka. Ona se je sve više širila, a vjernu — naročito kršćansku — prezro je naturalizam, dočim se je o moralu počelo govoriti s nekom čestitativnošću. S vremenom stvorila se se društva za gojenje čudorednosti, kojih zbog njihovih težnja ne možemo nankom mimoići. Ova društva idu za tim, da na temelju svjetskoga morala preurede obuku mladeži i sve ostale postojeće uredbe. Ova društva predstavljaju postupni razvitak filozofskih ideja, koje je o moralu razširio Kant i to zabacujući ne samo svaku vjernu kao temelj čudorednosti, nego i svaki filozofski sistem, te tvrde, da glede morala dolazi u obzir samo praktično poštenje. Njihova najviša svrha — kako kažu jest, gojiti ono, što ima u istinu čovječjenskoga i svim zajedničkoga u obuci morala, ne držeći se pri tom vjeroispovijesti, koje se medju sobom razilaze, ni ne držeći se nazora filozofa i stranaka. Ne treba naglasivati, da ova gospoda ili nieću obstojanje Boga i bezsmrtnosti duše, ili kažu, da ne znaju, obstoji li Bog

dina predstojnika. Usluga za uslugu. Ta kod zadnjih občinskih izbora na Sušaku vidilo se je kako i na koji način dolazi se do većine i do načelnika stolice. Tom prigodom bio je pošao zakon na dopust. Nu svaka sila do vremena.

Kod nas Vam je sada talijanština u najkrasnjem cvietu. Talijanska naselbina, talijansko vino, talijanski dotepuhi, sve talijansko, dobro ili zlo, sve je zaštićeno od nadležnih oblasti s ovu stranu Adrije, dapače i tada, kada ti tudjinci rovarje proti oblasti samoj.

U kazalištu Fenice predstavljale se ovih dana nekakve operete, da se Bog smiluje; bilo je svega i svašta, te su dapače došli na pozornice *Bersaglieri* sa talijanskim zastavom. U taj mah dotepuhi i gladi, ovdje nasidjeni, prvi počeli povladivati; pristaši iredenstra udariše u plesak i kitanje, da je bilo za oglašiti. Jednomu Kitecanu, mađjarskomu činovniku, nije se ta buka sviđala, te je zapisnikom, ali se junak brzo pokajao, jer je straha po njega došao, i kada je doznala za njegovo ime i stalji pokarala ga radi njegovog postupanja jedva se je mogao vratiti u kazalište. Njegova nevina demonstracija imala je taj uspjeh, da se je dva ili tri puta operata predstavljala više, nego se je to kanilo. Mora da dotepuhom i nepospašnjakom rogovi sve to više rastu, kada isto redarstvo odobrava sve, što oni čine. Misliho se je prije, da se takova veleizdajničke izkaze samo kod Vas „djecarijom“ krsti, nu i naši vladajući krugovi smatraju sve to otrocarijom, zaboravljajući jedni, da ta djeca suču brkova grozoci se svrstom šakom. Komu? Pogodite.

Rokac.

Trgatba u Istri vršila se prošloga čedna i vrši se tekućega. Vrjeme za taj posao je najpovoljnije. Trgatba biti će većim dijelom, gdje nebijaše tuča, srednje ruke i to u zapadnom dijelu Istre, dočim će biti iztočni dio, osobito Liburnija siromašnija. Tuj su neprestane kiše za cvatnje velikih šteta grozdju naniele, a što je preostalo, tupilo je nekud od tuča, a svuda od sniše. Obilno vina neće dakle biti skoro nikud u Istri, nu vrst će biti izvanredno dobra.

Nafje trgovca i krmčara izvan Istre upozorujemo već sada na naše vinogradare u Istri, seljačke ruke. Svuda u naših selih naći će dobra i nepokvarena vina. Mi smo vazda pripravni dati naslove na pojedine naše rođulje-vinogradare u Istri, za koje znamo, da će svakoga poslužiti dobrom robom.

Hrvatsko pripomoćno društvo u Beču. U utocištu „Hrvatskog pripomoćnog društva u Beču“ izpražnjeno je 6 mjesta, koja će se za I. semestar školske godine 1895./96. 15 listopada popuniti. U utocištu takovo bezplatan stan, ogrjev i podvorbu. Mjesto takovo potražiti može sveki dostojni i siromašni djak „hrvatske narodnosti“, koji sveučilište ili drugo ovomu ravno učilište polazi, te svojoj molbi priloži:

I. svjedočbu siromaštva, potvrđenu gradskim (občinskim) načelnikom, župnikom i gručnovicom oblašen;

II. školsko svjedočbe (jednu izpitnu ili dvie o kolokvijama posljednjeg semestra, dočino svjedočbu zrelosti);

III. indeks.

Molbe neka se do 15. listopada t. g. uprave na podpisano tajnika društva.

Hrvatsko pripomoćno društvo U Beču, 15. rujna 1895.

Predsjednik: Tejnik: **Dr. H. Kozic, Franjo Vahčić**

doznaji i sudbeni advokat. c. k. činovnik.

„Matica Hrvatska“ razaslala je svojim povjerenikom: „Izvršestaj „Matica Hrvatske“ za god. 1894.“ s molbom, da je razdielje prošlogodišnjim članovom „Maticae“ svoga kotara, da se isti uzomogu potanko obavijestiti o društvenom poslovanju u prošloj godini.

Javljajuć, da će se knjige „Maticae“ za tekuću godinu 1895. doskora dotiskati, poziva ujedno upravu „Maticae“ gg. članova „Maticae“, da što prije gg. društvenim povjerenikom uplate primose „Maticae“ (članovi utemeljitelji dva obroka po 5 for., a članovi prinosnici po 3 for.) za tek. god. 1895., a gg. povjerenici neka sabrane primose svatko do početka mjeseca decembra t. g. društvenom blagajniku dostave, da ne bude zapreke u razaslanju „Maticinih“ knjiga za g. 1895., koje želi „Matica“, da dodju kao božični dar članovom „Maticae“ na ruku. Članovi „Maticae“ neka se gg. povjerenikom za vremena prijave, da nebi i mnogi stari član, kao što prošlih godina, bez knjiga (naklada im je ove godine punih 12.000 primjeraka) ostao, i neka ne zatežu s uplatom članarine, jer „Matica“ ne smije i ne može u interesu i reda i gospodarstva odustati od ustanove: „da se knjige „Maticae“ absolutno nikomu ne šalju, koji nije ili svoji utemeljitelji ili godišnji primos pla-

tiio“. — a s druge strane članovi „Maticae“ će sigurno znati vrziti i društvene prilike, da ako članovi „Maticae“ dužne članarine u vrijeme ne uplate, da ni „Matica“ svojim obvezam, koje nisu malene, po ugovoru zadovoljiti ne može.

„Matica Hrvatska“ toplo preporuča i gg. članovom i povjerenikom, da uznastoj svom snagom i složno, da prošlogodišnji broj članova „Maticae“ — koji je prekoračio i jedanaestu tisuću — ostanu i ove godine na okupu; da se isti i ove godine ne samo ne umanju, nego po mogućnosti i poveća.

Najveći gradovi na svijetu. Po najvećih podataka ima na našoj zemlji 35 gradova s 500.000 stanovnika i više. Dvanaest od njih prelaza jedan milijun. Među ovimi gradovi ima: u Evropi 4 (London, Pariz, Berlin, Beč), u Aziji 5, u Americi 3. Od 23 grada sa više 500.000 pa do jednog milijuna stanovništa ima: u Evropi 8, u Aziji 12, u Americi 3. U Australiji i Africi nema nijedno mjesto sa pol milijuna duša, jer Melbourne (u Australiji) ima 385.795, a Kajiro (u Misiru) 374.838. — Kad se gradovi porađaju po broju stanovništva, onda dobivaju ovaj niz: London 4.215.958, Pariz 2.712.589, Nju-Jork-Brooklyn 2.352.150, Berlin 1.600.000, Petrograd 1.655.653, Kanton (u Kitaju) 1.600.000, Beč 1.354.548, Hanki Hanijang-Bučang (u Kitaju) 1.200.000, Tokio (Japan) 1.155.290, Filadelfija 1.105.277, Čikago 1.099.850, Siangtan i Singa (u Kitaju) 1.000.000, Petrograd 954.400, Tien-Cin (u Kitaju) 850.000, Carigrad 837.555, Bombaj 821.764, Kalkuta 810.686, Hang-tu i Čing-tu (u Kitaju) i Rio de Janeiro po 800.000, Moskva 798.742, Glasgovo 772.040, Hamburg-Altona 734.625, Manchester-Calforn 708.479, Liverpool 697.901, Fuču (u Kitaju) 686.000, Cernin-gem 570.360, Buenos-Aires 554.713, Nanking, Suču, Čangču, Haobing, Manču i Fučan (svi u Kitaju) po 500.000.

Po smislu §. 19. tiskovnog zakona, izvolite g. uredništvo uputiti u dojednem broju Vašeg lista slijedeći

Ispravak:*)

Nije istina — kako se čita u dopisu iz Kastelira od dne 22. avgusta 1895., uvrštenom u listu „Naša Sloga“ od 29. avgusta t. g. br. 36 — da su naši čestiti pjevači kroz sv. misu, pjevanu od labinskoga svećenika gosp. Sekyre za pokojnoga moga oca Antona, po starodavnom običaju pobeli i dovršili pjevanje sa u hrvatikom jeziku; istina je, da je g. Sekyra pjevao epistolo i evanđjelje u latinskom jeziku; ali nije istina, da od kada naša crkva postoji, toga se nije još čulo; nije istina, da je pokojni župnik Matija Roška, Kastelirac, kroz cijelo svoje župnikovanje u hrvatskom jeziku sv. misu čitao i sve druge obrede vršio; uspokon nije istina, da su njegovi nasljednici zabacili hrvatski misal, jer hrvatskih misala, kao nigdje po svijetu, tako niti kod nas nikada nismo imali.

U Kasteliru, dne 19. septembra 1895.

Antonio Mechi.

Narodno gospodarstvo.

Heljda (Polygonum Fragopyrum). Napisać Nikola Vezić.

Premda je heljda vrlo važna plodina za pjeskovite i bregovite predjele, ništa nemanje kod nas u Dalmaciji i u Istri nije mladane ni poznata, jer ju nitko neće da sije i ako zaslužuje, da ju svak siže zbog njegove vrijednosti i koristi. Ele dakle ja ću vriednim mojim tečacima u vrlo zaslužnoj „Našoj Slogi“ u kratko ob istoj prozboriti, mnogo više; što je vrlo dobro ovo vrlo korisne gospodarstve biljke, a i stoga, ne bili Vas, seljaci moji, potaknuo na što uspješniji i utrajniji uzgoj ove korisne biljke.

Heljda je jednogodišnje bilje sa uzpravnom, 32 centimetra visokom, te obično krčavocretnom stablikom. Na njezinim kolencima stoje sruć nalikni, na kraju hrstasti listi sa osobitimi nožicami. Maleni, crvenkasto bijeli cvjetički stoje na vrhu grančica u štitastim grozdima.

Plod jesu maleni, trokrajni ovači tamno smeđi boja. Heljda dolazi iz Azije. Heljda je jako korisna žitarica bilna u mnogom pogledu. Heljdom se hrane ljudi, naročito u siromašnijim predjelima, gdje ona podupuno zastupa mjesto pšenice, koja služi za kruh, drugučinje s njom se hrani običnije domaća stoka i domaća pernata živina. Heljda za cvatnje podaje obilne hrane plodan. Poradi toga, gdje pčelarstvo cvate, heljda se u veliko sije; tu počeo imaju dosta hrane, a onda pčelari od meda i voska crpe velike koristi.

*) Radi nepristranosti probučinje gorjeli „Ispravka“ uz opazku, da čemo se na nj vrziti u budućem broju, da pobijemo sofistaciju g. izpravljaja. Op. ured.

Za zelenu hranu blagu dobra je heljda, sijala se ona čista ili pomješana sa prosom ili kukuruzom. Od zelene heljde daju krave obilna mlička, zato se u nekim predjelima jednako radi toga u velike siže, da se veća korist dočije od blaga.

Heljda se preporuča sijati i za podoravanje kao gnoj tim, što malo pije hrane iz zemlje, već ponajviše iz zraka i to svojim nebrojenim liščem. To je i uzrok zašto uspijeva u lošoj zemlji, a zato zračnja postane plodna, kad podare zelenu heljdu, jer si s njom puno hrane spremio, u zemlju s kojom će se poslije odnje pitomo biće, što u svoju hranu dobavlja ponajviše iz zemlje.

Posiješ li na podoranu zemlju raž, neboj se, da će joj pikac (bolest) naškoditi.

Heljda uspijeva na svakoj zemlji; nu najbolje poslije nagoženja krumpira i kukuruz, pak onda poslije raži. Zemlju pod heljdu valja dobro obraditi. Heljda se sije u nekim predjelima poslije svije proletnih usjeva, dakle do polovice travnja. Kod nas ju običajno kao drugu usjev sija na onom zemljištu, gdje je malo prije bila požeta pšenica, raž ili ječam. Cvate u srpnju i kolovozu.

Sjemenosa uzimlje na hektar 0.5—0.7 hkti. U rujnu ili listopadu mjesecu, kad je veći dio zrna već zrio, heljda se kosi ili žanje, ali samo valja na to paziti, da se ovo izvrši u zgodno vrijeme, jer inače može se izgubiti mnogo zrna. Najbolje ju je žeti, kad je veći dio zrna obovit mrko-crnim bojom.

Po kositi ostavi se, da nekoliko dana u odkosima leži, a kad se prilično osušila, onda se veže u male snopce, te se ostave 2—3 dana, dok se zrna dobro osuše, pak se u kolima vozi kući na gudno, da se vrše. Odmah po vršitbi nije od potrebe zrnja sasuti u hambar, nego ga prije razastri na promsno mjesto, i onda, kad je dobro osušeno, sasuji u hambar.

Pribod je heljde na hektar posve različiti, nu računna se popriečno 12.9—25.8 hkti. zrnja i 2430—9213 kgr slame.

Slama ili stablika heljdina upotrebljava se većim dijelom kao nastelj pod stoku, a to je sasvim pravo, jer u njoj ima više djubrevitih dielova, nego u slami strmnog usjeva. Iz ovog dakle, što u kratko napisah o heljdi, svaki će razborit tečak vidjeti, da je od velike koristi istu (heljdu) sijati, navasitost po onim strništima, koja smo opredielili na gođinu za kukuruz, pod koji se uvijek heljdista običavaju, dapače moraju djubriti.

Književnost.

Čuvajmo svoje prastarine. Zabeležil M. A. Lamarskij (Ponatis iz „Edinosti“). U malenoj kujičici od 62 stranice male šestnaestine dao je pretiskati dični naš Lamarskij iz „Edinosti“ svoje podliste pod govornim naslovom priobčene, koje toplo preporučamo svim onim, kojim bilo kako stignu u ruka. Knjižica nije na prodaju te je piščeva želja, da se sjeete družbe sv. Cirila i Metoda svi oni, kojim u ruke dođje.

Listina uredništva.

Prijatelj N. S. Onaj „dakaako“ nemože nitko smatrati kano nešto odobravajućeg, nego kao posljedica prve pogriješke, koju nemože nitko pravedan odobriti. Više u pismu. Zdravo! Gosp. D. C. U. K. Onaj broj nemožemo nigdje naći. Molite svejedno — tentari licet. Zdravo!

Listina uprave.

Gosp. I. D. u B. Pravo je, držali smo, da plaćate for. 5 na godinu. Živili! Gosp. M. C. u P. Primismo u redu kako pišete. Živili! Gosp. J. K. u M. Izvolite nam javiti u koju svrhu pošlate nam for. 1.50.

FRAN IVAN KWIZDA.
Kwizde Restitucionalni fluid
Kwizde Korneburški Prašak za rejenje marve
c. kr. priv. vođa za pranje konja
Gjena jednoj staklenici a. v. f. 1-40
Kwizde mast za kopitla
Kwizde mleko za sedila
Kwizde prašak za peruninu
Patent natvezni trakovci iz gumija
Kreispotheke Korneuburg.

FILIJALKA
K. Kr. priv. avst. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu.
Novci za vplaćila.
Vrednosti, diviz, kakor tudi vnoženje kuponov
proti odbitku 1% provizije.
Izdati vsak vrst pod najkmetstojnijimi pogoji.
Predujmi.
Vložki u pohranu.
Sprejemajo se u pokrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, izoznamki bankovci itd. — po pogodbi.
Nakažnice
Kupnja in prodaja
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Odvjetnik
Dr. Otokar Rybár
otvorio je svoju odvjetničku pisarnu u Trstu, ulica S. Spiridione
br. 3, II. kat.

Slovinci pozor!
U Barkovljah euzeo sam dućan
jestvina (Taccanijev), kojega sam
punio bogatom svježom i finom robom.
Za mnogobrojni posjet preporuča
se vlastnik
Suban Ivan ml.

Jakob Štrukelj, Trst
ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma
(nasproti velikoj kazarni).
Prodaje po najvjerovatno niskim cijenam svako-
vrstne engleske i američke
dvoколосе (Bicycle).
Zastupstvo drokolica
„Adler“ iz tvornice
H. Kleyer, Frank-
furt i „Victoria
Cycle Works“
Wolverhampton (Englezka).
Dvoколосе „Adler“ svjetskoga su glasa
uporabljaju se kod njemačke vojske.
Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, što nečija
voziti, nauči se ga besplatno.
Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.